
Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Mededingingswet (implementatie van een wijziging van de EG-transparantierichtlijn) (27870).**

Dit wetsvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging van de bepaling inzake de benoeming van de commissaris van de Koningin en de burgemeester (27551).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Dölle** (CDA): Mijnheer de voorzitter. Moet de aanstellingswijze van de commissaris van de Koning en van de burgemeester uit de Grondwet worden gehaald? De regering stelt voor, daartoe over te gaan. De CDA-fractie heeft bij de voorbereiding van een eerder wetsvoorstel en bij de behandeling van het onderhavige voorstel laten blijken van de wenselijkheid van deconstitucionalisering – of “ontgrondwettelijking”, een term waarvoor naar ik me meen te herinneren collega Jurgens een voorkeur bezit – nog niet overtuigd te zijn.

Wat wordt voorgesteld is uniek, een omstandigheid die overigens niet op zichzelf onze reserve verklaart. De Grondwet bevat de fundamentele, hoekstenen en gebinten van onze staatsinrichting. Zij vestigt of erkent in dit verband ook een aantal ambten en/of colleges. Het zijn er niet zoveel maar hun catalogisering in de Grondwet betekent dat ze bovenwettelijk zijn verankerd en dus slechts met een verzwaarde procedure en gekwalificeerde meerderheid kunnen worden verwijderd of substantieel van karakter worden veranderd. Wij wezen er in het voorlopig verslag op dat deze vermelding ook steeds inhoudt – de regering heeft dat ook niet weersproken – dat de Grondwet dan vervolgens ook steeds bepaalt

hoe de betrokken ambtsdragers worden gekozen of benoemd. Wij hebben het hierbij over het staatshoofd, de kroonprins, de minister-president en de overige ministers evenals de staatssecretarissen, de leden van beide Kamers van de Staten-Generaal, hun voorzitters en griffiers, de leden van de Raad van State en de Algemene Rekenkamer, de Nationale Ombudsman, de leden van provinciale staten en gemeenteraden en dus impliciet – “expliciet” was een foutje in de tekst van het voorlopig verslag dat ik bij correctie over het hoofd zag – de aanstellingswijze van de gedeputeerden en wethouders en ten slotte de aanstellingswijze van burgemeester en commissaris van de Koning. Slechts in het laatste geval wordt de koppeling van de vestiging van het ambt en de aanstellingswijze van de ambtsdrager losgeknipt, waardoor het eerste in de Grondwet blijft en het laatste aan de wetgever komt.

Mag ik mij in dit verband nog een terzijde permitteren, voorzitter. De regering meent dat de opmerking van de leden van het CDA dat na deconstitucionalisering de aanstellingswijze politiek voor een niet onbelangrijk deel bij de contractanten van het regeerakkoord komt te liggen, misplaatst is. Wij zouden daarmee bepaald een verkeerde suggestie wekken, door deze contractanten op één lijn te zetten met de wetgever. Overigens staat dit niet in het verslag. Hoewel wij niet in constitutionele jيبakken willen vervallen, moet ons ook na herlezing van de passages van het hart dat wij deze opmerking in de memorie van antwoord misplaatst, althans minder gelukkig vinden. Wie geen vreemdeling is in het politieke Jeruzalem – deze minister is dat al helemaal niet – weet dat regeerakkoorden wetgeving, bijvoorbeeld over referenda, voortbrengen. Het door de regering gereleveerde feit dat hier veel met veel samenhang en dus ook andere regels ten gevolge van een andere aanstellingswijze moeten veranderen, doet daar niet veel aan af. Ik ben als betrekkelijke nieuweling nog steeds onder de indruk van de kennelijke fall-out van afspraken in het regeerakkoord, die gaan tot aan stemmingen in deze Kamer toe, al was ik me, uiteraard door de gebeurtenissen en vooral door de nasleep van de nacht die naar uw ambtsvoorganger en oud-collega Wiegel lijkt vernoemd,

voorzitter, van deze uitstraling redelijk bewust.

Terug naar de hoofdlijn van mijn betoog. Is er een afdoende reden om de koppeling van vestiging van het ambt en aanstellingswijze van de ambtsdrager te verbreken in het geval van de commissaris van de Koning en de burgemeester? Hindert deze koppeling, dus die van artikel 131 van de Grondwet en indirect het derde lid van artikel 125 van de Grondwet, het maatschappelijke of politieke debat? Het lijkt er gelukkig op dat de regering het met ons eens is dat dit op zichzelf niet het geval is. Er wordt behoorlijk veel gepraat over de inrichting van het lokale bestuur. De dualiseringsoperatie van over een paar weken zal daarin waarschijnlijk wel wat rust brengen, maar ze zal er geen einde aan maken. Het debat over de aanstellingswijze lijkt permanent, en niet alleen in ons land. In Nederland is er voorhands in de volksvertegenwoordiging een meerderheid voor de benoemde burgemeester. Daarnaast rivaliseren modellen die de door de bevolking gekozen burgemeester voorstaan, in Europa vooral in katholieke gebieden, en modellen waarin uitgegaan wordt van de door college of raad benoemde burgemeester, vooral in protestantse gebieden, met elkaar. Er is voor beide alternatieven overigens thans nog lang geen uitgekristalliseerde meerderheid. Wij menen dus niet dat deconstitucionalisering nodig zou zijn vanwege de hinder van deze koppeling voor het debat.

Hindert de koppeling dan wellicht de juridische verwerking van eventuele uitkomsten van die discussie? Ja, dat lijkt wel duidelijk, maar is dit erg? Het waarborgkarakter van de Grondwet brengt met zich mee dat voor bepaalde zaken gekwalificeerde meerderheden nodig zijn. Dit is voor ons in zekere zin de essentie van de Grondwet. Er wordt allang gedebatteerd over de vraag of niet-Nederlanders het kiesrecht moeten bezitten voor de provinciale staten en de Tweede Kamer, er wordt gesproken over allerlei vormen van districtenstelsel, er zijn mensen die de positie van het bijzonder onderwijs anders willen invullen, er zijn republikeinen, er zijn voorstanders van de doodstraf, maar gelukkig niet veel, er zijn voorstanders van landsdelen in het binnenlands bestuur, van de gekozen minister-president, van het staats-